

МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
"ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ"

ТАВРІЙСЬКИЙ НАУКОВИЙ ВІСНИК

Випуск 68

Херсон – 2010

Видається за рішенням Науково-координаційної ради Херсонської області Південного наукового центру Національної академії наук України, вченої ради Херсонського державного аграрного університету та Президії Української академії аграрних наук з 1996 року. Зареєстрований у ВАК України в 1997 році "Сільськогосподарські науки", піререгстрацію пройшов у червні 1999 року (постанова президії ВАК №1-05/7), у лютому 2000 року (№2-02/2) додатково "Економіка в сільському господарстві", та у травні 2000 року (№1-02/5) додатково "Будівельні конструкції, будівлі та споруди", у червні 2007 року (№1-05/6) додатково "Іхтіологія". Свідоцтво про державну реєстрацію КВ №13534-2508 ПР від 10.12.2007 р.

Рекомендовано до друку вченою радою Херсонського державного аграрного університету 03.03.2010 року (протокол № 5).

Редакційна колегія:

Ушакенко В.О.	– д.с.-г.н., професор, академік УААН (головний редактор);	Лимар А.О.	– д.с.-г.н., професор;
Коваленко В.П.	– д.с.-г.н., професор, чл.кор. УААН (заст. головного редактора);	Мармуль Л.О.	– д.е.н., професор;
Морозов В.В.	– к.с.-г.н., професор (заст. головного редактора);	Михайчук Н.С.	– д.е.н., професор;
Колесніков В.В.	– к.с.-г.н., доцент (відповідальний редактор);	Міхеєва Є.К.	– д.с.-г.н., професор;
Арсан О.М.	– д.б.н., професор;	Нежлукченко Т.І.	– д.с.-г.н., професор;
Базалій В.В.	– д.с.-г.н., професор;	Орлюк А.П.	– д.б.н., професор;
Бойко М.Ф.	– д.б.н., професор;	Пелих В.Г.	– д.с.-г.н., професор;
Вовченко Б.О.	– д.с.-г.н., професор;	Пилипенко Ю.В.	– д.с.-г.н., професор;
Гамаюнова В.В.	– д.с.-г.н., професор;	Салатенко В.Н.	– д.с.-г.н., професор;
Грановська Л.М.	– д.е.н., професор;	Солов'йов І.О.	– д.е.н., професор;
Данілін В.М.	– д.е.н., професор;	Філіп'єв І.Д.	– д.с.-г.н., професор;
Дебров В.В.	– д.с.-г.н., професор;	Ходосовцев О.Є.	– д.б.н., професор;
Євтушанко М.Ю.	– д.б.н., професор;	Червін І.І.	– д.е.н., професор;
Зубенко В.В.	– к.ю.н., доцент;	Шерман І.М.	– д.с.-г.н., професор.
Кудряшов В.П.	– д.е.н., професор;		
Лавриненко Ю.О.	– д.с.-г.н., професор, чл.-кор. УААН;		
Лазер П.Н.	– к.с.-г.н., професор;		

Таврійський науковий вісник: Науковий журнал. Вип.68. –Херсон: Айлант. 2010. –372 с.

У збірнику подаються результати наукових досліджень теоретичного та практичного характеру з різноманітних питань розвитку регіонів України та їх агропромислових комплексів.

Розрахований на наукових працівників, докторантів, аспірантів, магістрантів, викладачів вищих навчальних закладів і виробничників, які працюють над вирішенням актуальних проблем розвитку регіонів України та їх агропромислових комплексів.

ЗМІСТ

ЗЕМЛЕРОБСТВО, РОСЛИННИЦТВО, ОВОЧІВНИЦТВО ТА БАШТАННИЦТВО

1. Ушхаренко В.О., Федорчук М.І., Федорчук В.Г. Особливості застосування геоінформаційних технологій при вирощуванні шавлії лікарської в умовах зрошення	3
2. Лавриненко Ю.О., Ларченко О.В., Коковіхін С.В., Влащук А.М. Економічна оцінка елементів технології вирощування пшениці в умовах південного степу України	12
3. Кириченко В.В., Коломацька В.П., Сивенко В.І., Боровська І.Ю. Супрун О.Г. Рівень і стабільність господарсько-цінних ознак у гібридів соняшнику олейнового типу.....	20
4. Войташенко Д.П. Вплив мінеральних добрив на динаміку споживання основних елементів живлення ґрунту при вирощуванні амаранту на зерно.....	24
5. Аверчев О.В., Єфімова Н.М. Вплив способу обробітку на фізичний стан ґрунту під літню сівбу проса в умовах рисової сівозміни	29

ТВАРИННИЦТВО, КОРМОВИРОБНИЦТВО, ЗБЕРЕЖЕННЯ ТА ПЕРЕРОБКА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ

6. Коваленко В.П., Церенюк О.М. Вплив організованих факторів на точність визначення стресостійкості в період «кризи відлучення».....	35
7. Котенджи Г.П., Левченко І.В., Чуприна О.В., Свердліков О.В. Оцінка відтворювальних якостей корів сіментальської породи різної селекції в умовах лісостепу України.....	40
8. Опанасенко М.М., Калитка В.В., Данченко О.О. Жирнокислотний склад м'яса водоплавної птиці при зберіганні.....	46
9. Туніковська Л.Г. Використання інтер'єрних показників для оцінки вігодівельних якостей свиней.....	54
10. Стоянова О.В., Короленко В.О., Власенко Н.А. Шанін О.Д. Розробка овочевого соусу на основі солодкого перцю.....	57

Випуск 68

46. Янін О.Є. Комп'ютерне моделювання методів визначення оптимальної кривизни пружно деформованих вант посередині прольоту у висячому покритті	275
47. Макаренко С.М., Кспосов Г.О., Олійник Н.М., Калинська Т.А. Шляхи підвищення конкурентоспроможності підприємств у сучасних умовах господарювання.....	281
48. Прохорчук С.В. Фінансова стабільність підприємств виноградарсько-виноробного підкомплексу: сутність та її складові	288
49. Шмаленко Я.В. Концепція розвитку галузі машинобудування в Україні	297
50. Шепель Л.Л., Шепель Т.С. Контролінговий механізм у системі управління підприємством в умовах ринкової економіки	307
51. Пилипенко К.А. Аналіз та організація обліково-аналітичної системи в управлінні діяльністю сільськогосподарських підприємств	312
52. Фомішин С.В. Україна в системі сучасного міжнародного поділу праці	316
53. Фомішина В.М. Споживчо-заощаджуvalні функції сімейного господарства у розширеному відтворенні людського капіталу	321

ХРОНІКА ТА ІНФОРМАЦІЯ

54. Піщенко О.В. Внесок академіка К.К.Гедройца у розвиток сільськогосподарської науки України: історіографія проблеми	328
55. Заводянний В.В. Розрахунок температурних полів у бетонній стінці при пожежі	336
Анотації.....	342
Положення про фахове наукове видання "Таврійський науковий вісник"	365
Іменний покажчик.....	366

Висновки та пропозиції. Запропонований метод дозволяє визначити оптимальні параметри висячого покриття при паралельно-шаруваних вантах, виходячи з мінімальної вартості, а також розраховувати потрібні параметри поперечного перерізу гнучкої нитки-вант з умовою міцності.

Перспектива подальших досліджень. У подальших дослідженнях треба врахувати, що навантаження на покриття може бути нерівномірно розподілене за довжиною ванти.

СОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

- Бронштейн И.Н., Семеняев К.А. Справочник по математике для инженеров и учащихся втузов. – М.: ОГИЗ, 1945. 556 с.
- Металлические конструкции: Спец. курс: Учеб. пособие для вузов/ Е.И.Беленя, Н.Н.Стрелецкий, Г.С.Ведеников и др.; Под. общ. ред. Е.И.Беленя. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Стройиздат, 1982. – 472 с.
- СНиП II-23-81*. Стальные конструкции /Госстрой СССР. – М.: ЦИТП Госстроя СССР, 1988. – 96 с.
- Беляев Н.М., Сопротивление материалов, – 15-е изд., перераб. – М., 1976. – 608 с.

330.341.1

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ У СУЧASNІХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ

С.М.МАКАРЕНКО – аспірант,
Г.О.КОПОСОВ – к.е.н., доцент,
Н.М.ОЛІЙНИК – к.т.н., доцент,
Т.А.КАЛИНСЬКА – к.е.н., доцент Херсонський НТУ

Постановка проблеми. Кожний суб'єкт господарювання зобов'язаний чітко представляти на перспективу потребу у фінансових, трудових і інтелектуальних ресурсах, джерелах їх одержання, а також уміти ефективно використовувати наявні засоби у процесі роботи свого господарства. У ринковій економіці підприємці не зможуть домогтися стабільного успіху, якщо не будуть чітко й ефективно планувати свою діяльність, постійно збирати й акумулювати інформацію як про стан цільових ринків і положенню на них конкурентів, так і про власні перспективи і можливості. Конкурентоспроможність підприємства передбачає його можливість зберігати або розширювати конкурентні позиції на цільовому ринку та впливати на ринкову ситуацію через пропозицію якісної продукції, задовільняючи специфічні вимоги споживачів і забезпечуючи ефективність функціонування підприємства.

Тому великий інтерес представляє визначення найвагоміших пріоритетів розвитку та оптимального варіанту подальшого функціонування суб'єктів господарювання усіх форм власності, і проведення оцінки рівня їх конкурентоспроможності в сучасних умовах господарювання.

Стан вивчення проблеми. Проблеми розвитку підприємств легкої промисловості активно обговорюються і висвітлюються в літературі, зокрема, в роботах Богданова М. Г., Вольвач І.Ю., Дзахмішева І. Ш., Сарібекова Г.С., Куліш І.М., Осадчої Н.В. та інших науковців [1-5]. Практично всі дослідники теорії оцінки та управління конкурентоспроможністю займаються пошуком ефективної системи управління, що сприяла би швидкому реагуванню господарюючого суб'єкта на зміну зовнішнього і внутрішнього бізнес-середовища, адаптації до нових умов. Незважаючи на вагомі напрацювання, залишаються проблеми, що потребують додаткового наукового аналізу.

Завдання і методика дослідження. Метою дослідження є аналіз теоретичних зasad, практичних та статистичних матеріалів, дослідження тенденцій розвитку підприємств легкої промисловості Херсонської області, визначення шляхів підвищення їх конкурентоспроможності в сучасних умовах господарювання.

Досягнення поставленої мети зумовило необхідність вирішення наступних завдань: виявити тенденції розвитку та стратегічні альтернативи подальшого функціонування підприємств легкої промисловості на основі досліджень їх конкурентоспроможності; визначити фактори та критерії оцінки конкурентоспроможності підприємств легкої промисловості; сформувати систему критеріїв та показників впливу на конкурентоспроможність підприємств легкої промисловості; обґрунтувати та визначити основні шляхи підвищення конкурентоспроможності підприємств легкої промисловості в сучасних умовах господарювання.

У процесі дослідження використано такі методи економічних досліджень: статистико-економічний – для визначення особливостей та тенденцій розвитку легкої промисловості; економіко-математичний – для дослідження впливу виробничих ресурсів на конкурентоспроможність підприємств легкої промисловості; абстрактно-логічний – для теоретичного узагальнення та формулювання висновків; експертний – для дослідження впливу ринкових та інституційних факторів і ресурсного потенціалу на конкурентоспроможність підприємств легкої промисловості; статистичного аналізу – для групування та оцінки економічних явищ і процесів в господарській діяльності підприємств легкої промисловості. Обробка одержаних даних проводилася із застосуванням сучасних інформаційних технологій.

Результати дослідження. Легка промисловість є однією із найважливіших галузей виробництва непродовольчих товарів, яка забезпечує тканинами, одягом, взуттям та ін. Продукція легкої

промисловості йде на задоволення потреб населення, забезпечуючи його тканинами, одягом, взуттям та іншими предметами споживання, а також використовується в інших галузях промисловості у вигляді сировини і допоміжних матеріалів (у харчовій, машинобудуванні та ін.). Найбільш тісні зв'язки вона має із сільським господарством і хімічною промисловістю – основними постачальниками сировини для галузі, а також машинобудуванням.

Дослідження ринкових перетворень та динаміки розвитку легкої промисловості за 1991-2008 рр. в Україні та Херсонській області зокрема дозволяють стверджувати, що внаслідок існуючих в перші роки незалежності України диспропорцій в розвитку сировинних підгалузей, суттєве зменшення прямої державної підтримки, через низку помилок, допущених у процесі приватизації та реструктуризації державних підприємств, через різко збільшений обсяг імпорту товарів легкої промисловості, які зайняли 70-80% внутрішнього ринку, підприємства легкої промисловості потрапили у складну кризову ситуацію.

Стрімке підвищення рівня конкуренції на внутрішньому і зовнішніх ринках, зростання вимогливості споживачів призводить до того, що у найближчі десятиліття сподіватися на процвітання може лише те підприємство, яке володітиме конкурентними перевагами в усіх сферах, зокрема у сфері зниження витрат, покращання якості, впровадження інновацій, розвитку знань та економії часу.

Для досягнення довготривалого успіху робота по забезпечення конкурентоспроможності підприємства має здійснюватися в усіх сферах та по всіх аспектах його діяльності. На нашу думку до основних факторів, які визначають рівень конкурентоспроможності підприємств легкої промисловості, можна віднести: наявність якісної інформації про стан елементів; наявність критерію, що характеризує рівень конкурентоспроможності; наявність вільних ресурсів і технологій їх використання; наявність достатнього відрізу часу для організації відповідної реакції.

Фактор часу проявляється за такими основними напрямками: скорочення тривалості всіх процесів (економія часу); дотримання термінів, визначених у договорах (пунктуальність); реорганізація існуючих процесів у відповідності до зміни умов діяльності фірми (часова гнучкість); розробка нових продуктів та технологічних процесів (інноваційність).

Оскільки всі ці фактори повинні бути присутніми одночасно, тоді рівень конкурентоспроможності може бути розрахований лише при їх об'єднанні в логічне множення, тобто індекс конкурентоспроможності повинен розраховуватися наступним чином:

$$I_c = I_{inf} * I_R, \quad (1)$$

де I_c – індекс конкурентоспроможності;

I_{inf} – індекс достовірності інформації;

I_R – індекс озброєності.

Індекс достовірності інформації може бути розрахований як множення індексів достовірності інформації про ринки збути готової продукції та виробничих ресурсів:

$$I_{int} = I_{int.zb} * I_{int.res}, \quad (2)$$

де $I_{int.zb}$ – індекс достовірності інформації про ринок збути готової продукції;

$I_{int.res}$ – індекс достовірності інформації про ринок виробничих ресурсів.

Індекс достовірності інформації пропонується розраховувати за оцінками експертів у даній галузі виробництва.

Індекс озброєності пропонуємо знаходити за формулою:

$$I_R = \frac{\Pi_{факт}}{\Pi_{max}}, \quad (3)$$

де $\Pi_{факт}$ – фактичний прибуток підприємства за звітний період;

Π_{max} – максимально можливий обсяг прибутку підприємства за звітний період.

Максимально можливий прибуток розраховується в умовах, що підприємство функціонує на ринку досконалої конкуренції і у звітному періоді реалізувало весь обсяг виробленої продукції за плановою ціною без можливих знижок.

Економічна теорія стверджує, що ринковий механізм універсальний і дозволяє урівноважити, тобто привести в безпечне становище, будь-яку систему. Ринок досконалої конкуренції є виразником найбільш загальних системних закономірностей.

Існування підприємства можна вважати об'єктивно обґрунтованим в тому випадку, якщо воно виробляє речі необхідні з суспільної точки зору та використовує ресурси в межах якісно та кількісно визначених суспільством. Правильність якісного та кількісного використання ресурсів регламентується за допомогою наступного рівняння:

$$ME = MR * MPF, \quad (4)$$

де ME – граничні витрати факторів;

MR – граничний дохід;

MPF – гранична продуктивність факторів.

Якщо параметри ME та MR задаються ринком, тобто системою, то параметр MPF регулюється самим підприємством і тому приведення його в стан, визначений формулою – задача підприємства.

Для визначення основних шляхів підвищення конкурентоспроможності підприємств легкої промисловості, використовуючи формули (1) – (3), проведемо розрахунок індексу конкурентоспроможності найбільших підприємств галузі Херсонської області. Оскільки найвагоміші підприємства галузі функціонують на умовах давальницької сировини, індекс достовірності інформації про ринок збути готової продукції дорівнюватиме одиниці, так як завчасно відомо про обсяги та регіон збути готової продукції.

Під час проведення опитування керівників та спеціалістів крупних підприємств легкої промисловості області, представників профспілок працівників текстильної та легкої промисловості і органів виконавчої влади, було встановлено, що індекс достовірності інформації про ринок виробничих ресурсів в середньому дорівнює 0,75.

Використовуючи матеріали, які наведені у табл. 1, за допомогою Microsoft Office Excel проведемо розрахунок індексу конкурентоспроможності по ЗАТ «Красень». При проведенні розрахунків граничного доходу та граничних витрат будемо вважати, що приріст обсягів виробництва одинаковий (за винятком 2008 року, коли відбулося суттєве скорочення чисельності працюючих, а отже і обсягів виробництва швейної продукції).

У 2008 році керівництво підприємства зуміло досягти майже рівність граничного доходу та граничних витрат, що свідчить про ефективний процес управління виробництвом та визначення оптимального обсягу виробництва продукції. Враховуючи зазначене, середнє значення індексу достовірності інформації для ЗАТ «Красень» у 2008 році складало біля 0,9. Враховуючи результати, отримані в табл. 1, у 2008 році індекс озброєності дорівнює 0,4. Індекс конкурентоспроможності по ЗАТ «Красень» складатиме:

$$I_c \text{ 2008} = 0,9 * 0,4 = 0,36$$

Низький рівень індексу конкурентоспроможності свідчить про високий ступень залежності ЗАТ «Красень» від іноземних постачальників сировини – покупців готової продукції. Підприємство вимушене реалізовувати продукцію під найменший відсоток рентабельності для покриття першочергових витрат.

Для проведення розрахунку індексу конкурентоспроможності по ТОВ «Шкіряний завод «Платан ЛТД» необхідні матеріали відобразимо в табл. 2.

Керівництво ТОВ «Шкіряний завод «Платан ЛТД» зуміє за прогнозними розрахунками досягти у 2009 році за оптимістичним прогнозом майже рівність граничного доходу та граничних витрат та визначити оптимальний обсяг виробництва продукції. Отже, середнє значення індексу достовірності інформації складає у 2008 році – 0,75, у 2009 році - 0,9. Враховуючи результати, отримані в табл. 2, у 2009 році індекс озброєності дорівнюватиме за оптимістичним прогнозом 0,8, за пессимістичним – 0,67. Індекс конкурентоспроможності по ТОВ «Шкіряний завод «Платан ЛТД» складатиме:

$$I_c \text{ 2008} = 0,75 * 0,8 = 0,6$$

$$I_c \text{ 2009 opt} = 0,9 * 0,8 = 0,72$$

$$I_c \text{ 2009 pes} = 0,9 * 0,67 = 0,6$$

Вищий рівень індексу конкурентоспроможності по ТОВ «Шкіряний завод «Платан ЛТД» у зв'язанні з швейним підприємством ЗАТ «Красень» пов'язаний з тим, що підприємство більш незалежне у виборі постачальників сировини та ринків збуту готової продукції:

може функціонувати як на умовах давальницької сировини, так і використовуючи власні сировинні ресурси.

Таблиця 1

Матеріали для розрахунку індексу конкурентоспроможності по ЗАТ «Красень»

Показник	Період						
	01.01.2002-01.05.2002	01.01.2003-01.07.2003	01.01.2004-01.09.2004	01.01.2005-01.10.2005	01.01.2006-31.12.2006	01.01.2007-31.12.2007	01.01.2008-31.12.2008
Індекс озброєності	0,39	0,38	0,35	0,32	0,32	0,24	0,40
Граничний доход	39,9	44,3	44,4	60,3	54,0	79,6	48,8
Граничні витрати	37,2	40,5	42,4	57,3	50,7	76,3	48,2

Таблиця 2

Матеріали для розрахунку індексу конкурентоспроможності по ТОВ «Шкіряний завод «Платан ЛТД»

Показник	Період					
	01.01.2005-10.07.2005	01.01.2006-01.12.2006	01.01.2007-10.12.2007	01.01.2008-31.12.2008	01.01.2009-31.12.2009 (оптимістичний)	01.01.2009-31.12.2009 (песимістичний)
Індекс озброєності	0,73	0,70	0,67	0,80	0,80	0,67
Граничний доход		90,4	93,4	156	234,3	262,3
Граничні витрати		75,2	78,9	130	233,2	269,0

Таблиця 3

Матеріали для розрахунку індексу конкурентоспроможності по Херсонському УВП УТОГ

Показник	Період						
	11.03.2007-31.05.2007	01.06.2007-10.09.2007	11.09.2007-31.12.2007	01.01.2008-15.03.2008	16.03.2008-10.06.2008	11.06.2008-20.09.2008	21.09.2008-31.12.2008
Індекс озброєності	0,61	0,63	0,64	0,66	0,71	0,74	0,72
Граничний доход	104,0	106,7	109,7	113,0	127,3	127,7	113,3
Граничні витрати	92,7	94,3	97,3	98,0	103,3	106,7	108,0

В умовах світової фінансової кризи, політичної та економічної нестабільності, для утримання конкурентних переваг потрібно активізувати та підвищити ефективність управління для досягнення рівності між граничним доходом та граничними витратами. Проте, для збереження конкурентних позицій ТОВ «Шкіряний завод «Платан ЛТД» може повністю почати функціонувати на умовах давальницької сировини, забезпечивши себе стабільними каналами поставки сировини та збуту готової продукції.

В табл. 3 відобразимо матеріали, необхідні для розрахунку індексу конкурентоспроможності по Херсонському УВП УТОГ.

Керівництво Херсонського УВП УТОГ у 2007-2008 роках не зуміло досягти рівності граничного доходу та граничних витрат, і визначити оптимальний обсяг виробництва продукції. Враховуючи, що підприємство виготовляє продукцію із власної сировини, індекс достовірності інформації про ринок збуту готової продукції дорівнює 0,5.

Використовуючи дані аналізу, які наведені у табл. 3, було встановлено, що індекс достовірності інформації про ринок виробничих ресурсів в середньому дорівнює 0,75. Індекс достовірності інформації складає:

$$I_{int} = 0,5 * 0,75 = 0,375$$

Враховуючи результати, які отримані в табл. 3, у 2008 році індекс озброєності коливається від 0,66 за пессимістичним сценарієм до 0,74 за оптимістичним сценарієм. Отже, індекс конкурентоспроможності по Херсонському УВП УТОГ складатиме

$$I_c \text{ 2008 opt} = 0,375 * 0,74 = 0,2775$$

$$I_c \text{ 2008 pes} = 0,375 * 0,66 = 0,2475$$

Висновки та пропозиції. З вищевикладеного стає очевидним, що в умовах світової фінансової кризи поєднання напрямків функціонування на давальницькій та власній сировині для підприємств легкої промисловості регіону є не лише пріоритетом розвитку, а й необхідною умовою підвищення конкурентоспроможності на відповідному сегменті ринку.

Перспектива подальших досліджень. У подальшому планується приділити увагу практичному досвіду впровадження методики розрахунку індексу конкурентоспроможності й в інших сферах виробничої діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.

1. Богданов М. Г. Вибір стратегічних альтернатив розвитку підприємств легкої промисловості / М. Г. Богданов // Щоквартальний науково-виробничий журнал «Легка промисловість». - 2001. - № 4 (188). – С. 50-51
2. Вольвач І. Ю. Досвід використання давальницьких схем при перероблені сировини на підприємствах легкої промисловості / І. Ю. Вольвач // Таврійський науковий вісник. - Випуск № 49. - Херсон, 2007. – С. 293-297
3. Дзахмишева И. Ш.. Обеспечение конкурентоспособности швейной продукции / И. Ш. Дзахмишева // Журнал «Маркетинг в России и за рубежом». - 2003. - № 4 (36). - С. 69-83.

4. Олійник Н. М. Актуальні проблеми легкої та текстильної промисловості України та шляхи їх вирішення / Н. М. Олійник, С. М. Макаренко // Межвузовский журнал «Проблемы легкой и текстильной промышленности Украины». – 2005. - № 1 (10), С. 11-14
5. Сарібеков Г. С. Створення і функціонування технологічного парку „Текстиль” як дієвий засіб відродження галузі і регіону / Г. С. Сарібеков, І. М. Куліш, Н. В. Осадча // Таврійський науковий вісник. - Випуск № 49. - Херсон, 2007. – С. 246-252.